

DROGA ZELMER S.A. DO NIEZAWODNEJ DOSKONAŁOŚCI

Andrzej BIADUŃ

ZELMER S.A. to firma produkująca od blisko 60-ciu lat artykuły gospodarstwa domowego. Siedziba firmy i główny zakład produkcyjny mieszczą się w Rzeszowie - stolicy Podkarpacia.

Przemysłowe tradycje regionu, w którym dzisiaj działa Spółka sięgają początków XX w. Na terenie dzisiejszego Zelmera, jeszcze przed I-szą wojną światową istniała niewielka zbrojownia, produkująca drobny sprzęt na wyposażenie armii austriackiej.

Odzyskanie niepodległości nie zmieniło wiele w sytuacji gospodarczej regionu. Jeszcze kilkanaście lat po wojnie potencjał przemysłowy byłego województwa rzeszowskiego składał się zaledwie z czterech większych zakładów w Przemyślu, Sanoku, Gorlicach i Krośnie. Na terenie dzisiejszego Zelmera działała Wytwórnia Kuchni Polowych i Sprzętu Wojskowego „Mars”, podlegająca Ministrowi Spraw Wojskowych - zatrudniająca około 100 osób.

Wielką szansą dla regionu stała się budowa Centralnego Okręgu Przemysłowego (tzw. COP-u). W latach 1936-37, przystąpiono do budowy zakładów przemysłu lotniczego w Rzeszowie i Mielcu.

20 kwietnia 1937 roku, rozpoczęto budowę Fabryki Obrabiarek H. Cegielskiego, którą zlokalizowano na terenie w/w WKPiSW „Mars”. Tempo i rozmach prac budowlanych były imponujące. Fabryka została wyposażona w nowoczesny park maszynowy. W 1939 roku zatrudniała około 1'800 pracowników, którzy szybko opanowali niezwykle skomplikowaną produkcję poszukiwanych na całym świecie tokarek rewolwerowych i automatów tokarskich (*na licencjach angielskich i amerykańskich*), a także działek przeciwpancernych i przeciwlotniczych oraz sprzętu artyleryjskiego.

Już 3 września 1939 roku wojska hitlerowskie wkroczyły do Rzeszowa. Niemcy zdemontowali maszyny z trzech hal fabrycznych WKPiSP „Mars” i wywieźli je do Rzeszy. W pozostałej części urządzili magazyny wojskowe oraz bazę remontu samochodów i sprzętu wojskowego. Mieścił się tu także warsztat firmy Bosch. Po wyzwoleniu, w zdewastowanych obiektach kwaterowało wojsko, część z nich zajął szpital wojskowy, a budynek administracyjny oddział „Spółem”.

Pierwszym aktem w powojennej historii dzisiejszego Zelmera, było przejście 17 lipca 1946 roku terenów wraz ze znajdującymi się tam obiektami przez Okręgowy Urząd Likwidacji w Rzeszowie i przekazanie go Dyrekcji Państwowego Przemysłu Miejscowego w Rzeszowie.

Zanim uruchomiono na tym terenie w lipcu 1948 roku pierwszą produkcję (*drut, siatki ogrodzeniowe, gwoździe*), przystąpiono do odgruzowania, remontu urządzeń i instalowania otrzymanych z demobilu maszyn.

W latach 1948-51 w skład organizacyjny DPPM obok Zakładu Przemysłu Drutowego wchodziła Wytwórnia Wy-

robów Papierniczych. 11 maja 1951 roku na podstawie zarządzenia prezesa Centralnego Urzędu Drobnej Wytwórczości, dotychczasowy zakład o nazwie „Zakład Przemysłu Drutowego i Fabryka Rowerków i Wózków Dziecinnych”, przekształcony zostaje w wyodrębnioną jednostkę organizacyjną - staje się samodzielnym przedsiębiorstwem - „Rzeszowską Fabryką Rowerków i Wózków Dziecinnych”. Podlega pod bezpośredni nadzór Zarządu Przemysłu Sprzętu Gospodarskiego w Rzeszowie. Zatrudnia około 240 pracowników.

Pierwszymi wyrobami produkowanymi w tej fabryce były rowerki i wózki dziecinnie, hulajnogi, zamki segregatorowe i siatka dziurkowana ocynkowana dla WSK Rzeszów. Rok później, bo już w 1952 roku, rozpoczęto produkcję odkurzaczy „Helios” i „Delta” oraz froterek elektrycznych.

• **Lata 50-te ubiegłego wieku** to kształtowanie nowego profilu produkcji - sprzętu dla domu. W strukturach fabryki pojawiają się biuro konstrukcyjne, oddział przetwórstwa tworzyw sztucznych, lakiernia i galwanizernia. Utworzono także oddziały narzędziowni oraz montażu odkurzaczy i froterek, prowadzono zakupy nowych maszyn i urządzeń. Wzrasta zatrudnienie i modyfikowana jest organizacja pracy w biurze konstrukcyjno-technologicznym. Trwają przygotowania własnych projektów do nowych uruchomień. Wzrasta produkcja, w której dominują odkurzacze i froterki. Zatrudnienie wzrasta do około 320 osób.

W 1958 roku przedsiębiorstwo przechodzi pod nadzór Ministerstwa Przemysłu Ciężkiego. W 1959 roku fabryka otrzymuje nazwę: „Rzeszowska Fabryka Sprzętu Gospodarskiego, im. Augustyna Micała w Rzeszowie”. Nowymi wyrobami wdrożonymi do produkcji były:

- odkurzacze: „Alfa”, „Alfa-1”, „Alfa-2”, „Beta”, „Gamma”, „Gamma-1” i „Gamma-2”,
  - froterki: „F-1”, 2-szczotkowa i 3-szczotkowa,
- a także:

- odkurzacz do bydła, zamiatarka do podłóg, cykloniarka, kuchenka elektryczna, suszarka do włosów, szlifierka do noży i silniki elektryczne do froterek i in.

• **W latach 60-tych** rodzą się pierwsze kontrakty eksportowe. Wyroby Zelmera trafiają m.in. do Austrii, Belgii, Bułgarii, Grecji, Holandii, Jugosławii, Izraela, Rumunii, Turcji, Mongolii, Pakistanu i Nigerii. Fabryka prezentuje swoje produkty na targach krajowych, jak i zagranicznych - m.in. w Bułgarii, Jugosławii, Turcji, Włoszech, Izraelu, Nigerii i w Mongolii.

Zmianie ulega struktura organizacyjna na bardziej sprawna, dostosowana do potrzeb produkcji i właściwego funkcjonowania przedsiębiorstwa. Rozpoczynają się prace nad doskonaleniem konstrukcji i technologii. Niektóre części metalowe zastępowane są częściami z tworzyw sztucznych. Wzrasta eksport, głównie dzięki uzyskaniu

atestu VDE przez odkurzacz „Elector”. Wzbogaćony jest park maszynowy. Fabryka zostaje zaszeregowana przez Zjednoczenie Przemysłu Precyzyjnego kolejno do III, II i I kategorii przedsiębiorstw.

W 1963 roku rozpoczęto budowę Ośrodka Wypoczynkowego w Bystrem k/Baligródu w Bieszczadach. W 1967 roku zostaje zarejestrowany znak towarowy przedsiębiorstwa „Zelmer”. Zarządzeniem Ministra Przemysłu Ciężkiego przedsiębiorstwo zmienia nazwę na „Rzeszowskie Zakłady Elektromechaniczne” i przechodzi na strukturę wydziałową. W 1968 roku pracownicy administracji przenoszą się do budynku po byłej fabryce „H.Cegielski i S-ka”. W 1969 roku utworzono filię zakładu w Raciborzu.

Zakład otrzymuje pierwsze nagrody, m.in.: „Dobre - ładne - poszukiwane”. Zatrudnienie w tym czasie wynosi około 1.220 osób. Nowymi wyrobami wdrożonymi do produkcji były:

- odkurzacze: „Alfa-K2”, „Alfa K-2 lux”, „Elector”, „Zelmer 01”, „Zelmer 02” i hotelowy,

a także:

- froterka jednoszczotkowa, wentylator stołowy, mikser barowy 2-wrzecionowy i silnik elektryczny do sokowirówki i in.

• **Na początku lat 70-tych** zostaje nawiązana współpraca handlowa ze szwajcarską firmą „Rotel”. Za jej pośrednictwem odkurzacze Zelmer trafiły m.in. do RFN, Portugalii, Grecji, Belgii i Islandii. Współpraca z firmą „Rotel” przybiera charakter współpracy technicznej, skutkującej podpisaniem w 1973 roku 10-letniej umowy kooperacyjnej na warunkach pełnego partnerstwa i równouprawnienia. Podpisano także 5-cio letnią umowę pomiędzy Polską a NRD na dostawę różnego rodzaju odkurzaczy i froterek przez Zelmer. Rozwojowi eksportu sprzyjała również rozwijająca się współpraca z francuską firmą So.ve.mar.co oraz firmą IVG M.Bulka w RFN. Zakład eksportuje na nowe rynki, m.in. do Portugalii, Hiszpanii, Irlandii, Iranu, Singapuru i Syrii.

Następuje dynamiczny rozwój infrastruktury - oddano do użytku nowy budynek wydziału silników, by w 1975 roku po raz pierwszy w historii firmy wyprodukować ich ponad 1 mln szt. Oddano do użytku także budynki odlewni, narzędziowni, wydziałów produkcyjnych i montażowych oraz budynek bazy samochodowej. Swoje podwoje otworzył Ośrodek Rekreacyjno-Wypoczynkowy w Bystrem oraz nowy hotel pracowniczy.

W 1972 roku przedsiębiorstwo zmienia nazwę na „Pre-dom-Zelmer”. Otrzymuje szereg nagród, medali i dyplomów za swoje wyroby, m.in. złoty medal za robot kuchenny typ 65 na Targach Krajowych, złoty i srebrny medal MTP za odkurzacz „Zelmer 03”. W 1974 roku uzyskuje tytuł „Mister eksportu” oraz otrzymuje srebrny medal za odkurzacz na drążku i złoty za froterki na Targach Krajowych. W 1976 roku przedsiębiorstwo zajmuje 1-sze miejsce w ogólnopolskim konkursie „Dobrej Roboty”. Zatrudnienie w tym okresie przekracza 3.500 osób. Nowymi wyrobami wdrożonymi do produkcji były:

- odkurzacze: „Zelmer 02” ze zwijanym przewodem, „Zelmer 03” i „Zelmer 06”,
- odkurzacze: z elektronicznym sterowaniem obrotów i na drążku,
- odkurzacze: „Magnon” oraz modele 51, 95, 96, 100, 100.6, 200 i 338,
- odkurzacze samochodowe (12V i 220V): typ 124, 126, 131 i 132,
- froterki: typ 32 i 33,
- wieloczynnościowe urządzenie kuchenne typ 65.9, 75 i 175,
- roboty kuchenne: typ 11, 65, 265, 365, 465 i 565,
- maszynki do mięsa nr 5 i 8,

a także:

- trzepaczka wibracyjna, czyszczarka do dywanów, czyszczarka do szyb, suszarka elektryczna do rąk, suszarka stojakowa, krajalnica 93, szatkownica do jarzyn, domowy ekspres do kawy, ręczny rozpylacz płynów, masażer pasowy, odświeżacz do garderoby, szczotka do obuwia i nowy agregat ssący do odkurzacza „Zelmer 01” i in.

• **Początek lat 80-tych** to okres wprowadzania nowych technologii oraz próby zdobywania nowych rynków eksportowych. Są to m.in. Anglia, Szwecja, Cypr i Argentyna. Wprowadzenie stanu wojennego uniemożliwiło na pewien czas dalszy rozwój kontaktów eksportowych. Notujemy znaczny spadek eksportu, choć pojawiają się także nowi odbiorcy, jak: Sideme (Francja), Ring (Anglia), Salton (USA), Severin (RFN), Beska i Blue Air (Holandia). Ostatecznie udaje się także utrzymać współpracę ze wszystkimi dotychczasowymi odbiorcami zagranicznymi. Wdrożono pierwszy odkurzacz kompaktowy, a sumaryczna produkcja odkurzaczy po raz pierwszy przekracza 1 mln szt.

Oddano do użytku stołówkę, przychodnię zdrowia, salę gimnastyczną i blok mieszkalny dla załogi. Zmodernizowano galwanizernię i malarnię. Rozpoczęto budowę nowego zakładu silników.

Zelmer nadal otrzymywał liczne nagrody i wyróżnienia, m.in.: złote medale MTP za trzepaczko-odkurzacz i odkurzacz typ 500, złote medale MTP za odkurzacz kompaktowy, wielofunkcyjny robot typ 875 i młynek do kawy - ponadto dyplomy uznania za wybitne osiągnięcia eksportowe. Zatrudnienie w tym czasie wzrosło do 4.300 osób. Nowymi wyrobami wdrożonymi do produkcji były:

- odkurzacze: tzw. Elektronik, kompaktowe typ 500, 800 i 900 oraz typ 268,
- miksery kuchenne: typ 171, 171.6 ze stojakiem,

a także:

- ssawko-szczotka 149, wielofunkcyjny robot kuchenny 875, kawiarki, krajalnica 293, sokowirówka, opiekacz olejowy, młynek do kawy, maselnica, ręczny nóż elektryczny, maszynka do rozdrabniania sera i komplet łazienkowy i in.

• **Lata 90-te** to rozwój komputerowego wspomaganie projektowania oraz dynamiczny rozwój nowych produktów. Zakład znalazł się na liście Ministra Przekształceń

Własnościowych do komercjalizacji. Powołano Radę Nadzorczą. W 1991 roku zmieniono nazwę f-my na Zelmer. W 1993 roku powstała „Polityka Jakości” z przesłaniem - „Naszym Szefem jest Klient”.

Nastąpił podział f-my na Zakłady. Przeprowadzono Zakład Silników do nowej siedziby. Uruchomiono automatyczną linię galwanizerską. Zakończono produkcję odkurzaczy blaszanych. W 1995 roku Zelmer otrzymał 2 certyfikaty jakości - ISO 9001 od SGS Yarsley i PCBC.

Zelmer otrzymał w tym czasie także liczne nagrody i wyróżnienia, m.in.: 4 godła „Teraz Polska” (*odkurzacz „Meteor”, mikser 371.6, krajalnica „Alexis” i „Wodnik” trio 619.5*), pierwszą w historii „Polską Nagrodę Jakości”, złote medale MTP dla krajalnicy 293, odkurzacza 930, sokowirówki 277.5 i odkurzacza 1010, złote medale Domepxo dla odkurzacza 1260, robota 371.6, krajalnicy „Alexis”, kawiarki „Innej”, odkurzacza „Cobra” i maszynki „Diana”. Odkurzacze ekologiczne z rodziny Meteorów otrzymują tytuł „Mistera Eksportu”. W 1990 roku zatrudnienie osiąga rekordowy stan – 4.950 pracowników. Nowymi wyrobami wdrożonymi w tym czasie były:

- odkurzacze: typ 930, 1010, 1020, 1030, 2000 i 2010,
- odkurzacze wodne: typ 519 i 619,
- roboty kuchenne typ 880 i 881,
- miksery: typ 271 i 371,
- kawiarki: typ 615 i 715,
- krajalnice: typ 493, 493.7, 294, 294.5 i 494,

a także:

- młynki żarnowe, elektroszczotka 211, sokowirówka 277.5, odkurzacz „Elf” 321, maszynka do mielenia 886 i in.

• **XXI wiek** rozpoczął się przygotowaniem do komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa. W dniu 1 sierpnia 2001 roku - niemal w 50-tą rocznicę powstania - Zelmer staje się jednoosobową Spółką Skarbu Państwa, by 27 stycznia 2005 roku wejść na parkiet Warszawskiej Giełdy Papierów Wartościowych. Spółka miała jeden z najlepszych debiutów giełdowych w ostatnich latach.

Rozpoczyna się dynamiczny rozwój nowych produktów. Rozwijamy komputeryzację i elektronikę - rozpoczyna się era internetu. Rozwijamy współpracę z sieciami handlowymi. Wsparciem dla sprzedaży staje się marketing, skutkujący m.in. uczestnictwem w targach krajowych i zagranicznych oraz kampaniami reklamowymi w TV. Wzrasta wartość Spółki, której odzwierciedleniem są wzrosty produkcji, wyników finansowych oraz kursu akcji.

Stawiamy na jakość, wybierając sobie hasło „Jakość totalna”. Uzyskujemy nowe certyfikaty jakości zgodne z ISO 9001:2001, wydłużamy okres gwarancji na odkurzacze do 4-letni i w konsekwencji tego zmieniamy politykę jakości - przyjmując hasło „Zelmer - niezawodnie”.

Zmieniamy organizację i strukturę firmy. Optymalizujemy produkcję, Spółka buduje własną międzynarodową organizację handlową na rynkach Europy środkowo-wschodniej. Rozwijamy nowe asortymenty produkcji,

w tym wyroby wytwarzane w fabrykach na dalekim Wschodzie. Opracowaliśmy strategię rozwoju Spółki na najbliższe lata, zmieniamy filozofię nowych wdrożeń oraz zarządzania projektami. Wdrażamy zintegrowany system zarządzania Spółką. Stawiamy na produkcję ekologiczną.

Zdobyliśmy w tym czasie także wiele prestiżowych nagród i wyróżnień, m.in.: dwukrotnie „Zelmer - Firma Bliska Środowisku” oraz „Filar Polskiej Gospodarki”, a ponadto „Zelmer - marką wysokiej reputacji”, laur „Wybitny Polski Eksporter” oraz „Kreaturę 2007” za najlepszą reklamę TV. Nadal doceniane są nasze produkty, uzyskaliśmy m.in.: „Dobry wzór” dla sokowirówki 476 oraz nagrodę „Forum Biznesu” w kat. Q1 Product dla odkurzaczy 1600 i 5000.

Obecne zatrudnienie wynosi około 2.500 osób. Nowymi wyrobami wdrożonymi do produkcji w tym czasie były:

- odkurzacze: typ 322, 400, 450, 1100, 1500, 1600, 2500, 3000, 4000, 5000, 5500,
- miksery: typ 281, 381 i 481,
- sokowirówki: typ 377, 476, 477 i 880.5,
- maszynki do mielenia: typ 896 i 986,
- blendery ręczne: typ 480 i 490

oraz

- czajnik 332, turboszczotka 212, robot kuchenny 877, uchwyt do węża 539, ssawko-szczotka 549,

a także nowe kategorie:

- odkurzacze bezworkowe, Kuchenki mikrofalowe, tostery i opiekacze, parowary, frytkownicy, suszarki do prod. spożywczych, wysokociśnieniowe ekspresy do kawy, standblendery, urządzenia do pielęgnacji włosów (*w tym suszarki, suszarko-łokówki i strzyżarki*), żelazka, klimatyzatory przenośne, wentylatory, oczyszczacze powietrza, wagi kuchenne i podłogowe i in.

Patrząc dzisiaj z perspektywy czasu na firmę, można z całym przekonaniem stwierdzić, że dzisiejsza dewiza Spółki „Zelmer – niezawodnie” wyrasta z naszej tradycji i doskonale wpisuje się we współczesność ZELMER S.A.

Zelmer – niezawodny, to duma kierownictwa i całej załogi Spółki z naszej drogi, dokonań oraz miejsca w którym się aktualnie znajdujemy na rynku krajowym, jak i globalnie.

To efekt ciężkiej pracy ludzi, którzy przez blisko 60 lat tworzyli wizerunek firmy, dbając o tradycję, ciągłość produkcji oraz o jakość produktów oferowanych naszym Klientom .

To efekt naszej determinacji do ciągłego dokonywania zmian na lepsze. To wizja rozwoju nowych produktów oraz naszej Organizacji.

Mgr inż. Andrzej Biaduń jest Koordynatorem Działu Rozwoju Produktów w ZELMER S.A., 35-016 Rzeszów, ul. Hoffmanowej 19, tel. 017 865 87 15.